

Teresa Flemming-Kulesza

Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego - Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

Palestra 41/3-4(471-472), 230-233

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Teresa Flemming-Kulesza

Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

I. Sprawy administracyjne

1. Problematyka podatkowa.

Wyroki z dnia 20 czerwca 1996 r.:

III ARN 11/96

Przy ocenie rzetelności podatkowej księgi przychodów i rozchodów, organy podatkowe obowiązane są brać pod rozwagę obok elementów obiektywnych stwierdzonego uchybienia w prowadzeniu księgi, również oczywisty, usprawiedliwiony błąd w jej prowadzeniu przez podatnika.

III ARN 13/96

Brak wpisu wydatków podatnika do księgi podatkowej nie przesądza o jej nierzetelności.

Stosownie do przepisu § 7 ust. 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 maja 1990 r. w sprawie zwolnienia od podatków obrotowego i dochodowego podatników osiągających przychody z niektórych rodzajów nowo uruchomionej działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 35, poz. 203) podatnik traci prawo do zwolnienia od podatków w razie stwierdzenia, że nie prowadzi podatkowej księgi przychodów i rozchodów lub prowadzi ją nierzetelnie. W świetle § 9 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 1990 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz.U. Nr 88, poz. 516 ze zm.) prawidłowa pod względem materialnym (rzetelna) jest księga prowadzona zgodnie ze stanem rzeczywistym.

W omawianych sprawach Sąd Najwyższy podzielił wyrażony już wcześniej pogląd (w wyroku z dnia 3 marca 1994 r. – III ARN 9/94 – OSNAPiUS 1994 nr 4, poz. 54), w myśl którego rzetelność księgi podatkowej nie jest kategorią obiektywną. Oznacza to, że przy stwierdzeniu rzetelności względnie nierzetelności ksiąg przychodów i rozchodów mają znaczenie zarówno zamiar, cel i wina podatnika, jak i inne okoliczności mogące mieć wpływ na ustalenie rzetelności, w tym

zdarzenia losowe, przejściowo uniemożliwiające podatnikowi właściwe prowadzenie księgi. W sprawie III ARN 11/96 Sąd Najwyższy stwierdził, że organy skarbowe powinny, przy ocenie rzetelności ksiąg podatkowych, brać pod rozwagę także subiektywnie możliwe błędy ludzkie w odczytywaniu niezbyt wyraźnie sporządzonego rachunku i popełnienie w ten sposób pomyłki przy zaksięgowaniu zakupu towaru. W sprawie III ARN 13/96 Sąd Najwyższy zauważył, że chodziło w niej o brak trzech zapisów w księdze podatkowej, który mógł jedynie spowodować zwiększenie należności podatkowych. Nie można zatem zarzucić podatnikom, że świadomie i celowo zmięrzali do uszczuplenia dochodu budżetu państwa. Organy podatkowe przy ocenie rzetelności podatkowej księgi przychodów i rozchodów nie mogą ograniczać postępowania dowodowego tylko do okoliczności bezpośrednio dotyczących braku odpowiednich wpisów, lecz są obowiązane do równie skrupulatnego i dokładnego rozważenia podnoszonych przez podatnika wyjaśnień odnoszących się do przyczyn, które spowodowały te braki.

II. Sprawy z zakresu prawa pracy

1. Problematyka związkowa.

Wyroki z dnia 5 czerwca 1996 r. – I PRN 21/95 i I PRN 37/96.

Spór na tle przewidzianego w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) prawa do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej jest sporem z zakresu prawa pracy (art. 476 § 1 k.p.c.). Na podstawie tego przepisu pracownik może domagać się przed sądem zobowiązania pracodawcy do zwolnienia go od pracy.

W myśl art. 31 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych prawo do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej przysługuje jednemu (częściowo lub w zakresie całego etatu) lub więcej pracownikom w zależności od liczby członków związku, zatrudnionych w danym zakładzie pracy. Jest to prawo przysługujące pracownikowi (pracownikom) wybranemu do zarządu zakładowej organizacji związkowej w okolicznościach wskazanych w art. 31 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych i pod warunkiem, iż wskazany zostanie on (oni) przez ten zarząd jako osoba (osoby), która ma korzystać z tego zwolnienia. Z przepisu tego wynika także prawo zakładowej organizacji związkowej (związku zawodowego) do tego, aby określone zwolnienie od pracy zostało udzielone danemu pracownikowi. Z przepisu tego wynika dla pracodawcy powinność o dwojakim charakterze, a mianowicie, wobec określonego pracownika, wskazanego przez zakładową organizację

związkową, jak i wobec tej organizacji. Na tle udzielenia pracownikowi zwolnienia od pracy według zasad wynikających z art. 31 ustawy o związkach zawodowych może powstać spór między tą organizacją a pracodawcą, który nie jest sporem z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 k.p.c. Nie oznacza to jednak, iż możliwość powstania takiego sporu wyklucza istnienie prawa podmiotowego po stronie danego pracownika wybranego do zarządu zakładowej organizacji związkowej i że pozbawiony jest on możliwości doprowadzenia do jego realizacji na drodze postępowania (sporu) sądowego (przed sądem pracy).

2. Problematyka wypadkowa.

Uchwała z dnia 24 maja 1996 r. – II PZP 2/96.

Pracownikowi, który uległ wypadkowi przy pracy nie przysługuje od pracodawcy zwrot kosztów zakupu leku nabytego za pełną odpłatnością, jeżeli nie ponosi on odpowiedzialności na zasadach prawa cywilnego.

W ustawie z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) obciążono pracodawcę obowiązkiem wypłaty jednorazowych odszkodowań, świadczeń wyrównawczych i odszkodowań za przedmioty utracone wskutek wypadku. Ustawa ta została zmieniona między innymi w ustawie z dnia 27 września 1991 r. o zasadach odpłatności za leki i artykuły sanitarne (Dz.U. Nr 94, poz. 422 ze zm.) w kierunku ograniczenia w pełni dotąd nieodpłatnego zaopatrzenia w leki.

Obecnie na gruncie ustawy wypadkowej brak jest podstaw do obciążania pracodawcy obowiązkiem zakupu leków lub zwrotem kosztów zakupu. Na zasadach prawa cywilnego odpowiedzialność taka wchodzi w grę, jedynie, przy spełnieniu przesłanek przewidzianych w przepisach o czynach niedozwolonych.

III. Sprawy adwokackie

Postanowienie z dnia 11 lipca 1996 r. – I PA 1/96.

W sprawach dyscyplinarnych adwokatów i aplikantów adwokackich nie przysługuje kasacja od prawomocnego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego.

W przepisie art. 4 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. Nr 88, poz. 443 ze zm.) postanowiono, że ilekroć ustawa szczególna przewiduje w postępowaniu dyscyplinarnym rewizję nadzwyczajną, Sąd Najwyższy stosuje przy jej rozpoznaniu

przepisy o postępowaniu kasacyjnym. Pozostawiono zatem w postępowaniu dyscyplinarnym instytucję rewizji nadzwyczajnej. Dotyczy to również spraw dyscyplinarnych adwokatów. W przepisie art. 91 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. przewidziano rewizję nadzwyczajną od prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego. Przepisu tego nie zmieniono i nie wprowadzono instytucji kasacji.

IV. Sprawy z zakresu postępowania cywilnego

Postanowienie z dnia 20 listopada 1996 r. – I PKN 22/96.

Kasacja nie zawierająca podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia ulega odrzuceniu.

Sąd Najwyższy przyjął, że niewskazanie podstaw kasacyjnych (skonkretyzowanych zarzutów naruszenia określonych przepisów prawa) i ich uzasadnienia nie stanowi braku formalnego kasacji i nie skutkuje obowiązku wezwania wnoszącego do jego usunięcia. Kasacja dotknięta tak istotnym brakiem stanowi pismo pozbawione istotnej cechy skargi kasacyjnej, pozór środka odwoławczego. Sąd Najwyższy powołał się na pogląd wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego okresu międzywojennego, mianowicie na uchwałę z dnia 30 kwietnia 1938 r. (C III 319/37, Zb.Urz. 1938, poz. 303). Analogiczne stanowisko, z nieco odmiennym uzasadnieniem, akcentującym istotne cechy postępowania kasacyjnego przedstawione zostało w wyroku z dnia 5 grudnia 1996 r. (I PKN 33/96). W tej ostatniej sprawie niewskazanie podstaw kasacyjnych dotyczyło części kasacji (niektórych zarzutów) i została ona w części odrzucona, a w części rozpoznana merytorycznie.